

«AZƏRBAYCAN» qəzetinin 1918-ci il 6 oktyabr (Bazar günü) tarixli VII nömrəsinin ADA Universitetinin dəstəyi ilə transliterasiyası

AZƏRBAYCAN

Yekşənbə, 29 zilhiccə sənə 1336.
6 təşrini-əvvəl sənə 1918.

Gündəlik siyasi, ictimai, ədəbi, iqtisadi türk qəzetəsidir

Məhəlli-idarə: Bakı, Kolyubakinskaya küçədə "Azərbaycan" idarəsi.

Telefon nömrə: 6-91.

Tək nüsxəsi 50 qəpik.

Türk və islamla müfid məqalələrə səhifələrimiz açıqdır.

Dərc olunmayan övraq iadə edilməz.

Dərc edilən məqalənin mükafatını idarə təyin edir.

Abunə şəraiti: Yanvarın birinədək Bakı üçün 35, başqa şəhərlərə 42 rublədir. Bir aylığı Bakıda 12, başqa şəhərlərdə 19 rublədir.

Elan fiatı: sətri 2 rubla. Kərratla gedən elanlar üçün güzəşt edilir.

Siyasi, ictimai, ədəbi və iqtisadi gündəlik «AZƏRBAYCAN» qəzetəsinə abunə dəftəri açıqdır.

Qəzetəməzdə iştirak etmək üçün müqəddir qələm sahiblərindən lazımi əşxas[ı] idarəmiz dəvət etmişdir. Böyük şəhərlər və əhəmiyyətli mövqələrdə müxbirlərimiz mövcuddur. Tiflis ilə xüsusi telefon müxbərəmiz [xəbərləşməmiz] olmaqla bərabər, teleqraf acentəliyimiz hər bir mühüm xəbərləri intişara [yaymağa] çalışacaqdır. Kağız bahəsi [qıyməti] və başqa məvadd [maddələr] sabit olmamağı münasibəti ilə, şimdilik abunə bahəsi yanvar ayının birinədək qəbul edilir.

Bakıda:
3 aylığı 35 rublə;
1 aylığı 12 rublə.

Başqa şəhərlərdə:
3 aylığı 42 rublə;
1 aylığı 19 rublə.

Müraciət üçün adres:

Bakı, Kolyubakinskaya küçədə (Parapet) "Azərbaycan" qəzetəsi idarəsi.

Бакү, Колубакинская, контора газеты "Азербайджань".

MÜSƏLMAN TEATROSU

Bu gün yekşənbə (bazar) günü "Mikado" teatrosunda (Malakan başının müqabilində) Hacıbəyov Bərdərləri teatro dastəsi tərəfindən mövqeyi-tamaşaya qoyulacaqdır:

"Arşın mal alan"

Operetta, 4 pərdədə.
Əsəri-Üzeyir bəy Hacıbəyov.

İştirak edənlər: Mahru, Münəvver, Nina xanımlar. Ələkbər Hüseynzadə, Qəmərlinski, Anatollu və qeyrilər. Soltan bəyinin rolunu Ələkbər Hüseynzadə ifa edəcəkdir. Böyük musiqi dastəsi Müslüm bəyinin təhti-idarəsində [idarəsi altında].

Tamaşa saat 5-də başlanacaqdır. Biletlər "Mikado" teatrosunda satılmaqdadır.

Biletlər türk zabitanına 75 faizlə satılacaq və əsgərə təxsis [edilmiş] mövqələr də məccənən [pulsuz] olacaqdır. İxtar [xəbərdarlıq]: Birinci cərgə sındalyaları əziz qonaqlarımız olan türk zabitanına və hökumət məmurlarına həsr etdiyimizə görə, həman cərgə biletləri satılmayacaqdır.

Şənbə günü həman teatrosunda Üzeyir bəyinin

"O olmasın bu olsun"

nam gülməli əsəri mövqeyi-tamaşaya qoyulacaqdır.

Yekşənbə günü də yenə:

"Arşın mal alan"

ELAN

Bu il də keçən illər kimi Cümə məscidində şəşənbə [çərşənbə axşamı] məhərrəmin əvvəlindən axşamlar saat 7-dən 8-dək təziyyəi-Seyyidiş-şühədə təşkil olunacaqdır. Və'zdə iştirak edən zəvət cənab Hacı Molla Əbdürrəhim Hadizadə, Axund Molla Ağa Ağəlizadə, Axund Mirməhəmmədkərim Mirəcərzadə.

Ağa Qədirov

HÖKUMƏT QƏRRADADI

Avqust 1 – 1918-ci il
121 – Gürcü Hökuməti Poylu mövqifindən [stansiyasından] dəmiryol vaqonları verərsə, Ukrayna və Polşa əhlinə Azərbaycan Hökuməti ucuz qıymətə icazə verir ki, vətənlərinə getsinlər.
123 – Qaçqın Təşkilatı nümayəndəsinin göstərdiyi siyahı üzrə qaçqınlara Azərbaycan dəmiryolu ilə məccənən getməyə izin verilsin.

Avqust 3 – 1918-ci il
124 – Azərbaycan Hökuməti verdiyi icbari qərradadlar Azərbaycanda yaşayan cənəbilər üçün də qənan hesab edilsin.

Avqust 8 – 1918-ci il
125 – a) Ziraat [Kənd təsərrüfatı] naziri X. b. Sultanova tapşırılın ki, təclil surətdə özü vacib bildiyi yerlərdə və cəbhədə ərkani-hərb [hərbi qərarqah] razılığı ilə çay və aspaxxanalar açılınsın.
b) Ərzaq naziri A. Aşurova, Ziraət naziri X. b. Sultanova və Daxiliyyə naziri B. x. Cavanşirə tapşırılsın: Birincisi Şamaxı uyezdı çöllərində taxıl yığmaq işlərini, ikincisi Şamaxı, Mədrəsə, Ağsu və qeyri köylərin ətraflarından meyvə yığmaq işlərini təşkil etsinlər və üçüncüsü isə əvvəlincilərin bu işlərində onlara mümkün qədər kömək yətirib və hər iki gündən bir onların işləri bərsində xəbər versin.
c) Şamaxı uyezdində divanxana düzəltmək üçün Daxiliyyə naziri binəgüzərlərinə [sərəncamına] iyirmi min manət verilsin.

10 avqust – 1918-ci il
127 – Vergidən azad olunmuş 7 və 8-ci cərgə mədən təşkilatlarına müvəqqəti əlavə vergi qoyulsun həman təşkilatların mədaxilinə görə.

12 avqust 1918-ci il
132 – Mülki, hərbi və bəhri [dənzüçülük] qənanmələrinə binəən 1917-ci ilin mart ayının 12-nə qədər işləndən edam cəzası yəndə də müvəqqəti qərradad olmaq üzrə öz yerində qalınsın.

14 avqust 1918-ci il
136 – İrəvan quberniyasının Azərbaycana daxil olan hissəsində divanxana düzəltmək Daxiliyyə nazirinə mühəvvel edilsin [tapşırılsın].

17 avqust 1918-ci il
136 – Hökumət tərəfindən bəzi mövqiflərə göndərilən dəmiryol məmurlarına verilən günlük mükafat 3 manatdan 5 manata qədər artınsın.

20 avqust 1918-ci il
137 – Hacıqabul-Atbulaq dəmiryol məmurlarının vəzifələri ağır olduğuna görə, məcəbibi bir yarım qədər artınsın; Ələt-Putə məmurlarınkini birə iki dəfə artınsın.

23 avqust 1918-ci il
140 – Azərbaycan Cümhuriyyətinin təbəiiyyəti [vətəndaşlığı] xüsusunda bu atida yazılan qayda təsdiq edilsin:

1 – Azərbaycan Cümhuriyyətinin təbələri bunlardır:
a) 1914-cü ilin iyul ayının 19-na qədər Cümhuriyyətdə mövcud olan divanxana və ya camaat dəftərxanalarında adları zəbt edilən əşxas;
b) Cümhuriyyətdə yainki qeyri məmləkətdə Azərbaycan təbəəsindən təvəllüd edənlər;
c) Beş ildən ziyadə Cümhuriyyətdə daimi surətdə yaşayan cənəbi məmləkət təbəəsindən təvəllüd edənlər (onların Cümhuriyyət daxilində təvəllüd etmələri şərtlə).
Qeyd: Daimi surətdə olanlar, yəni müəyyən bir yerdə bir mülkü, mədəni və ya bir sənəti olanlar.
2 – Əcnəbi məmləkət təbəəsi Azərbaycan təbəəsinə əra getdiyü zaman Azərbaycan təbəəliyinə keçir.
3 – Azərbaycan Cümhuriyyəti təbəəsi həmin halda başqa məmləkət təbəəsi ola bilməz.
4 – Azərbaycan Cümhuriyyətində siyasi haqlar (mərkəzi və bələdiyyə müəssisələrinə seçki məsələsində iştirak etmək və qeyri) yalnız Cümhuriyyət təbəəsinə aiddir.
Qeyd: Azərbaycan Cümhuriyyəti Hökuməti müvəqqəti olaraq cənəbi təbəələrindən hökumət xidmətinə dəvət edə bilər.
5 – Azərbaycan Cümhuriyyəti təbəəliyinə daxil olmaq və ondan xaric olmaq xüsusunda ələhiddə qənan ittixaz [qəbul] ediləcəkdir.

BAKİ, 29 ZİLHİCCƏ [6 OKTYABR]

Bakı, Azərbaycan Hökuməti əlinə keçdikdə və keçmədən əvvəl bizim düşmənlərimiz türklüyü və islamlığı hamavəqt [həmişə] həqiq halətdə görmək arzusunda olan həriflər bütün əhalini cürbəcür fitnəngiz şeyait [fitnə salan şeyialər] ilə qorxutmağı özlərinə sənət tapmışdılar.

"Bakı bizim əlimizdən çıxıb da müsəlmanlar əlinə keçsə, o vaxt qeyri-müsəlman əhalisi bütün məhv olub gedərdi" sözləri ilə dinc əhalinin rəğbətini qazanmaq üçün su həriflər bunları bizim əleyhimizə təşviq etməkdən bir an çəkinməyirdilər. Bu bəddə nə bolşevik və nə də kadet arasında bir fərq yox idi, biləks, bəlkə ciddi bir rəqəbat müshahidə edilirdi. Bir tərəfdən Vermişevlər, digər tərəfdən Şaumyanlar zahir[da] "məslək" [aqida] xüsusunda biri-biriylə boğuşurdularsa da, lakin bizə qarşı etdikləri təcavüzətdə həməhəng idilər. Onların fitnəkərligindən nəşidir [ötürdü] ki, Bakının süqutu bir qədər təxirə düşdü və şəhərin müdafiəsində bitərəf əhaldən dəxi iştirak edən oldu.

Xülasə, Bakını aldıq. Lakin düşmənlərimizin fitnəki sözləri həqiqəti oldu? Bu gün Qafqaziyada və bütün Rusiyada asudə yaşamaq üçün bir yer aranırsa, bizim Bakı onların cümləsində ən ümdə mövqə işğal etməyirmi? Bakımızda olan əmin-amanlıq, asayiş-i tam, bolluq Rusiyanın hansı bir ölkəsində vardır?

Həmçinin qeyri-müsəlman olan millətlər sabiqdəki "bolşevik" və "mənşevik" və "dəsnak" təziyindən xilas olub da, öz işlərində şüru etməmişlərmi [girişməmişlərmi]? Və bizim əhali daxilimizdə yaşayan qeyri-müsəlman vətəndaşlarla həmişəki kimi münasibəti-səmimanədə [səmimi münasibətlərdə] bulunmayırlarmı?

Bakının şimdiki halını görən zəvət [şəxslər] bunu necə inkar edə bilərlər?

Görünür ki, bizim paytaxtımızda mövcud əməniyyət [əmin-amanlıq] Qafqazıya, Rusiya və xaricini öylə nəzərini cəlb etmiş ki, bu gün hər bir nüqətdən [məntəqələrdən] təhlükəni belə nəzərə alməyib da, şəhərimizə vaporlarla [buxar gəmilərlə] Ənzəlindən, Lənkərandan, Hacı-Tərxandan, Petrovskdan gələn gərək müsəlman və gərək qeyri-müsəlman mühacirləri buna böyükce bir dəlil olamzamlarmı?

Bizim vəzifəməz məmləkətimizdə olan asayiş daha da vüsələndirib, onu hər bir ölkə və hər bir vətən övladına biləfərqi-dinə-millət [din və millət fərqi olmadan] intişar etməkdir [yaymaqdır]. Biz tudduğumuz doğru yolla gedəcəyik. İştə, bizim bədxahlarımız üçün burası böyük bir dərsi-ibrətdir. Düşmən ilə düşmən, dost ilə dost – budur bizim şüarımız. Bu yoldan bizi kimsə ayırmamaz.

İştə, qoy bizim asayişimizi və bizim ədalətimizi görən düşmənin gözü çıxsın!

ƏSGƏRLİK

Dünyada ən böyük bir fəzilət, ən ali bir şərafət var isə, o da əsgərlikdir. Zira əsgər; millətin şanlı bir firqəsi, vətənin canlı bir qalasıdır. Əsgər; vətən üçün yaşar, milləti üçün dağlar aşar, düşməni yurduuna soxmamaq üçün canlar atar. Hasil, əsgər dediyimiz, vətəninə başqa bir şeyi düşünməz, onun uğrunda ölməkədən çəkinməz.

Əsgər olmayınca, vətən yaşayammaz, irzü namusi-millət [millət irz və namusu] saxlanılmamaz... Əsgərlik vəzifəsi öylə bir vəzifədir ki, onu ancaq vətənin ən namuslu, ən qeyrətli övladları icra edə bilər. Fəqət vətən onun anası, millət isə qardaşı olduğunu bilməyən, bu vəzifə ilə mükəlləf olamzamlar. Daha doğrusu, bu izzü şərəfdən məhrum olarlar. Lakin heç ümid etməm ki, bir türk övladı bu izzü şərəfdən məhrum olmaq istəsin, heç təsəvvür etməm ki, bir türk yavrusu vətəni anası, milləti qardaşı olduğunu bilməsin. Heç xatırlayammam ki, bir türk balası vətən imdadına qoşmaq istəməsin, heç, heç bir türk göstərməməm ki, vətənin namuslu övladı olmaq arzusunda bulunmasın.

Fəqət iş bərsindədir ki, bu gözəl arzular, bu müqəddəs vəzifələr həp, həp əsgərliklə hüsulpəzir olacaqdır [hasilə gələcəkdir]. İştə, ey gənclər!

Əsgərliyin şərafət və məharətini anlamaq və cahana saldığı vələyəli-iqbalı bilmək istərsəniz "İngiltərənin parası və Türkiyənin əsəri mada olsa ələmi təsxir [zəbt] edərəm" deyən Bismarkın su sözlərini xatırlayınız və bununla bərabər, dindəş və millətədəşiniz olan Osmanlı türklərinin altı yüz sənəlik əsgərliyini və onların türkük və islamlıq haqqında göstərdikləri fədakarlıqları hər hangi bir tarixi-hərbi qarışdırırsan qarışdır, onda yazıldığını görəcəksiniz və o qarışdırılmış Rumeli və Anadolu şibhi-cəzirələrini [yarımadalarnının] ötasına-bərsinə dağılmış bir halda yaşarlarsın, onların on iki dəfə "ahli-səlib" hücumuna qarşı çıxdığını və onlara müqavimət göstərdiyini oxuyacaqsınız və dörd sənə zərfində Misir ilə Kürdüstanı və Hicaz ilə Bərbəristanı fəth edərək zirihiyayələri [himayələri altına] aldıqlarını görəcəksiniz. Hələ o qarışdırılmızın şanlı bayrağı şimalən Vyana bürclərinə, cənubən Hind sahillərinə, şərqən Təbriz səhralarına və Cəbəllüttəriq civarlarına dikilib cahana gürüdüyünü biləcəksiniz! Və bu dörd bucuq sənədən bəri su hərbi-ələmsümlü içərisində yəndə o millətədaşlarımızın göstərdiyi qəhrəmanlıqları, qazandığı müzəffəriyyətləri də bu gün görürsünüz. Fəqət o qar-

daşlarınzın bu müzəffəriyyətlərini, bu qəhrəmanlıqlarını və əsgərlikdəki şücaət və məharətlərini yalnız görmək və yaxud oxumaq kifayət etməz. Əgər siz onların qardaş və millətədaş olduğunu bilir və anlayırsınız, kəndinizi onlara bənəzməlisiniz və o qəzənfər [qəhrəman] qarışdırılmız kimi vətən uğrunda can verməkdən, millət yolunda qan axıtmaqdan qorxmamalisiniz. Bu gün vətəni, milləti, dini, irzü namusu mühafizə etmək istərsəniz ər oğlu ər, əsgər oğlu əsgər olmalınsınız!

Əgər bu gün Azərbaycanımızı mühafizə və o müqəddəs yurdumuzu müdafiə etmək arzu edərsəniz, qəzetəmizin keçmiş nömrəsində N. Y. cənablarının "Azərbaycan gənclərinə" etdiyi müraciəti təkrar-təkrar oxuyub onu icradan bir an əvvəl geri durmamalisiniz [onu icra etmək üçün dərhal hərəkətə keçməlisiniz] və dərhal əsgərliyə, əsgərliyə, yavrum, qoşmalısız!

Haydi, yavrum, Allah sizi vətən üçün yaratmış, vətən sizi əsgərlik üçün sinəsində böyütmüş.

Rza Zaki

TELEQRAF XƏBƏRLƏRİ

Berlin – 26-9 – Hərbi əxbar [xəbərlər]. Qərb cəbhəsi. Kronprins Ruprextin ordusu. Viyyer civarındaki Labas kanalından şimala Lis nahiyəsində vəqə olan hərbi Boynun ordusu Bellikur civarında və Epeyin cənub-şərqində vəqə olan düşmənin dünənki hücumundan sonra cüzi hücumları dəf edilmişdir. Ameyn çəşməsi ilə Somma miyanında [arasında] düşmən hücumunda davam edirdi. Əvvəlinci hücum bizim top ataşi və piyadamız tərəfindən dəf olundu. Günortaya kimi təkrar olunan hücumlar Kortreyk və Qrikur ucalıqlarına cəlb olunmuşdu. Düşmən burada müvəqqəti zəfər tapdısa da, bizim müqabil hücumumuzla dəf oldu. Yarım gün fransız tərəfindən Kruazi ilə Somma arasında başlanılan hücumlar dəf olundu. Axırını iki gündə 200-dən ziyadə əsir əldisiz.

Istanbul – 26-9 – Hərbi əxbar. Fələstin cəbhəsi. İngilislərin bizim yeni səngərlərimizə etdiyi hücumları əhəmiyyətsizdir. Bizim sağ cinahımızda düşmənin süvarisi və zirehli avtomobili dəf edilmişdir. Bizim təyyarəçilər ayın 24 və 25-ci gecələrində düşmənin Lemnos və Fəros cəzirələrində [adalarında] vəqə olan anqaralari-na [təyyara olan yer] çoxlu bombalar tökmüşlər. Lemnos cəzirəsində düşmənin 3 anqarası məhv olmuşdur.

Ədəbi səhifələr:

ZƏFƏRİ-NİHAİYƏ DOĞRU

Mərd olan əsgərliyi təqdirdə edərsəz'ən

İla,
Əsgər olmaq fərzdird hər möminə

Quran ilə.

Əsgər olmaq bir şərafətdir türk üçün,

İslam üçün,

Əsgərliyyətlə yaşar millət həyatı şan

İla.

Ən işiq bir ömr istərsək günəş altında

biz

Durmali ə'daya qarşı qeyrəti-rəxsən

İla.

Daima türk oğlu hiqz etmişdir öz

namusunu

Əldəki seyfi-şücaət, dildəki iman ilə.

Qorxməyiz düşməndan asla dönsə

dünya ataşa,

Hər zamanda etmişiz qovğa qəvi

şahan ilə.

Ta əzəldəndir cahanda şanlıdır

tariximiz,

Zişərəf bir millətəz tarixdə bürhan ilə.

Qaçmayız meydanı-qovğadan, əmin

ol, ey ədu!

Topraqın üstü cahənnəmə olsa da

vulkan ilə.

Daima ə'layi-şan etməkliyə amadəyiz,

İştə milyonlarla hazır: can ilə, qurban

İla.

Ataşi-a'dayı söndürməkliyə həp hazırız,

Ataşın bir qeyrət ilə, ataşın bir qan

ilə!..

İştə bax! Türkün hilalı nur-başı-Şarqdir,

Şərqə tənvir ularız əlbət məhi-təban

ilə.

Millətin uğrunda çıxsə belə qəbrim

qarışma,

Qəbrimə doğru qoşardım çöhrəi-xandan ilə.

Bakı, 5 təşrini-əvvəl [oktyabr] 1918
Əbdüsellimzadə Məhəmməd Hadi

BAKİ XƏBƏRLƏRİ

Ərzaq nazirinin əmrinə görə oktyabrın 5-dən dəmiryoluyla gələn yüklərə (buğda və un) Bakı Bələdiyyəsi idarəsi Ərzaq şöbəsinin icazənaməsi olarsa, sahiblərinə qaytarılacaqdır. Bələdiyyə idarəsinin Ərzaq şöbəsi Ərzaq nazirinə məlum etmişdir ki, məkulat [ərzaq] əzliğindən naşi söbə ancaq bunları şəhər və mədən əhalisinə buraxacaqdır. Yavrukdaki kəndlərə isə bu şeyləri buraxmaq qeyri-mümkün olacaqdır.

Bakıda tramvay

Bakı tacirlərindən X. X. Xumaradze Şəhər idarəsi və Mərkəzi Ev Komitəsinə müraciət edib öz xərcilə tramvay düzəltməyi təklif etmişdir. Xumaradze şəhərin müavinətinə [yardımına] ehtiyacı olmayıb, ancaq köhnə vaqonlardan istifadə etməsini xahiş edir. Bu cənab şəhərin dəmiryolunu Baylıvdan Naftalana və Şamaxıkadan Darüleytamədək uzadacaqdır.

